

ПЕНІТЕНЦІАРНА АКАДЕМІЯ УКРАЇНИ

**СУЧАСНА ПЕНІТЕНЦІАРНА СИСТЕМА.
ВИКЛИКИ ТА РІШЕННЯ В УМОВАХ ВОЄННОГО
КОНФЛІКТУ**

**Матеріали
професійної наукової конференції
(29 травня 2025 року)**

Чернігів 2025

УДК 343.8:[005:341.31](082)
С91

*Рекомендовано до друку вченою радою Пенітенціарної академії України
(протокол № 10 від 01 липня 2025 р.).*

С91 Сучасна пенітенціарна система. Виклики та рішення в умовах воєнного конфлікту : матеріали проф. наук. конф. (м. Чернігів, 29 травня 2025 р.) / Пенітенціарна академія України. Чернігів : ПАУ, 2025. 230 с.

До збірника матеріалів професійної наукової конференції увійшли публікації вітчизняних та зарубіжних учених і практиків, що присвячені актуальним питанням менеджменту в'язничних систем, удосконаленню кримінальної та пенітенціарної політики, в'язничній безпеці і протидії злочинності в установах ДКВС України, правам в'язнів і практиці їх забезпечення, ресоціалізації та корекційній роботі із засудженими, пробації.

Для наукових, науково-педагогічних працівників, практиків, здобувачів вищої освіти.

УДК 343.8:[005:341.31](082)

Текст публікацій викладено в авторській редакції. Пенітенціарна академія України може не поділяти позиції авторів окремих публікацій.

© Пенітенціарна академія
України, 2025

ЗМІСТ

Тематичний напрям 1. МЕНЕДЖМЕНТ В'ЯЗНИЧНИХ СИСТЕМ: УКРАЇНСЬКИЙ ТА ІНОЗЕМНИЙ ДОСВІД

Muresan D., Ioan B.

PRISON MENTORING: BEST PRACTICES AND CHALLENGES.....10

Olaru C.

ROMANIAN PRISON SYSTEM.....18

Pedro das Neves

ENSURING SECURE CORRECTIONAL ENVIRONMENTS
THROUGH PRISON DIGITISATION.....28

Аніщенко В.

УДОСКОНАЛЕННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ПЕНІТЕНЦІАРНОГО
ПЕРСОНАЛУ В УКРАЇНІ: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ЇХ
ВИРІШЕННЯ.....38

Галай А.

ОДИНОЧНЕ ТРИМАННЯ В ПЕНІТЕНЦІАРНІЙ СИСТЕМІ УКРАЇНИ.....41

Кернякевич-Танасійчук Ю.

ПРОФЕСІЙНА ПІДГОТОВКА ПЕРСОНАЛУ ОРГАНІВ ТА УСТАНОВ
ВИКОНАННЯ ПОКАРАНЬ ЯК ОСНОВА УСПІШНОГО В'ЯЗНИЧНОГО
МЕНЕДЖМЕНТУ.....48

Новосад В., Хоменко А.

УПРАВЛІННЯ В'ЯЗНИЧНИМИ СИСТЕМАМИ: УКРАЇНСЬКИЙ ТА
ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД У КОНТЕКСТІ ТРАНСФОРМАЦІЇ
ПЕНІТЕНЦІАРНОЇ ПОЛІТИКИ.....50

Паламарчук І.

ПИТАННЯ ВДОСКОНАЛЕННЯ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ
ПІДПРИЄМСТВ ДЕРЖАВНОЇ КРИМІНАЛЬНО-ВИКОНАВЧОЇ СЛУЖБИ
УКРАЇНИ.....53

Петровська Ю., Попружна А., Пузиревський М.

ДІЯЛЬНІСТЬ КЕРІВНИКІВ ПЕНІТЕНЦІАРНОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ
ПЕРІОДУ 1917–1919 РР. У КОНТЕКСТІ СУЧАСНИХ ІСТОРИКО-
ПРАВОВИХ БІОГРАФІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ.....57

ЗАГАЛЬНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ЗА РЕЗУЛЬТАТАМИ АНАЛІЗУ І ВИВЧЕННЯ ПРАКТИКИ ОДИНОЧНОГО ТРИМАННЯ:

- **ВАЖЛИВО ВПРОВАДИТИ ТЕРМІН MEANINGFUL SOCIAL CONTACTS**, який ВИКОРИСТОВУЄТЬСЯ В ЧАСТИНІ НЕПЕРЕРВНОСТІ НАВІТЬ ПІД ЧАС ТРИМАННЯ ОДИНОЧНО З ДИСЦИПЛІНАРНИХ ЧИ МЕДИЧНИХ ПРИЧИН (ТОБТО ТАКІ КОНТАКТИ МАЮТЬ НАДАВАТИСЬ ДЛЯ ЗБЕРЕЖЕННЯ СОЦІАЛЬНИХ ЗВ'ЯЗКІВ І ПСИХІЧНОГО ЗДОРОВ'Я НАВІТЬ В КАРЦЕРІ/ДІЗО ЗА РІШЕННЯМ НАЧАЛЬНИКА)
- **ОДНІЄЮ З ДІЄВИХ АЛЬТЕРНАТИВ ОДИНОЧНОМУ ДИСЦИПЛІНАРНОМУ ТРИМАННЮ ТА ОБМЕЖЕННЮ ЗАСТОСУВАННЯ СЕРЬОЗНИХ САНКЦІЙ (КАРЦЕР/ДІЗО) Є ОБОВ'ЯЗОК ПРОХОДЖЕННЯ СПЕЦІАЛЬНОЇ КОРЕКЦІЙНОЇ ПРОГРАМИ**, СПРЯМОВАНОЇ ПРОТИ КОНКРЕТНОГО ТИПУ ПРОТИПРАВНОЇ ПОВЕДІНКИ. ПРИ ЇХ ЗАСТОСУВАННІ ПСИХОЛОГАМИ ЗАСУДЖЕНІ МОЖУТЬ МЕНШЕ ВЧИНЯТИ ПРАВОПОРУШЕНЬ І ЗМЕНШИТЬСЯ ПОТРЕБА ЗАСТОСОВУВАТИ СУВОРІ ДИСЦИПЛІНАРНІ САНКЦІЇ

ПРОФЕСІЙНА ПІДГОТОВКА ПЕРСОНАЛУ ОРГАНІВ ТА УСТАНОВ ВИКОНАННЯ ПОКАРАНЬ ЯК ОСНОВА УСПІШНОГО В'ЯЗНИЧНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ

Юлія КЕРНЯКЕВИЧ-ТАНАСІЙЧУК,
доктор юридичних наук, професор, головний
науковий співробітник відділу дослідження проблем
кримінально-виконавчого права Науково-дослідного
інституту вивчення проблем злочинності імені
академіка В. В. Сташиса Національної академії
правових наук України

Одним з ключових елементів ефективного функціонування кримінально-виконавчої системи України є належна професійна підготовка персоналу органів та установ виконання покарань. Високий рівень підготовки персоналу є основою успішного в'язничного менеджменту, який передбачає не лише забезпечення безпеки, але й реалізацію принципів гуманності, ресоціалізації та дотримання прав людини у процесі виконання покарань.

У Юридичній енциклопедії менеджмент тлумачиться як «система управління сучасним виробництвом, заснована на використанні наукових методів управління» [1, с. 616].

Відзначимо, що відповідна категорія є багатоаспектною. Так, одним із значень цього терміну є «організація ефективної роботи підлеглих; цілеспрямований вплив менеджера на підлеглих з метою забезпечення ефективного виконання завдань, що стоять перед ними» [1, с. 616].

Першоосовною успішного управління, у тому числі у сфері виконання покарань, є якісна професійна підготовка відповідного персоналу загалом і його керівних органів зокрема та подальше систематичне підвищення кваліфікації.

Метою доповіді є характеристика професійної підготовки персоналу органів та установ виконання покарань як основи успішного в'язничного менеджменту (на виконання у 2025 році фундаментальної теми «Євроінтеграційний напрям формування концепції кримінально-виконавчої діяльності в Україні» (державний реєстраційний номер: 0124U005234).

Як зазначає Дж. Макгакін: «Професіоналізм в'язничної діяльності вимагає спеціального досвіду та навичок, професійної підготовки, визнаного авторитету й етичних стандартів роботи. У своїй сукупності персонал в'язниці складає професійний колектив, заснований на спільній командній роботі, який розуміє цілі та пріоритети, дотримується етичних меж та права. Професіоналізм в ефективних в'язничних системах позначається на управлінні ними. Адміністрація пенітенціарного закладу відповідає за впровадження, нагляд та управління політикою та спеціальними процедурами» [2, с. 11].

На питанні професійної підготовки персоналу органів та установ виконання покарань, її вдосконаленні наголошено увагу у Стратегії реформування пенітенціарної системи на період до 2026 року, де однією зі стратегічних цілей названо «Формування ефективної моделі підготовки та діяльності персоналу органів і установ пенітенціарної системи».

Реалізація визначеної стратегічної цілі передбачає «формування вмотивованого та високопрофесійного персоналу органів і установ пенітенціарної системи, здатного виконувати функції виправлення і ресоціалізації засуджених на основі найсучасніших підходів і методів роботи, а також створення за новими стандартами належних умов праці та соціального захисту персоналу» [3].

В умовах євроінтеграційних процесів в Україні одним із першочергових завдань у сфері реформування кримінально-виконавчої системи є здійснення професійної підготовки персоналу органів та установ відповідно до міжнародних стандартів, передусім європейських, визначених у Європейських пенітенціарних (в'язничних) правилах (ст. 81), що є передумовою подальшого ефективного управління пенітенціарною системою (ст.ст. 82–88) [4].

Крім того, необхідно вдосконалювати та урізноманітнювати форми й методи професійного навчання персоналу органів та установ виконання покарань, у процесі чого важливу роль відіграє запозичення позитивного зарубіжного досвіду у цій сфері. При цьому особливий акцент слід робити на поєднанні теоретичного та практичного навчання, що можливо втілити в життя, наприклад, за допомогою проведення бінарних занять за участю науково-педагогічних та практичних працівників Державної кримінально-виконавчої служби України [5, с. 174].

Таким чином, якісна професійна підготовка персоналу органів та установ виконання покарань, а також підвищення їхньої кваліфікації має відповідати міжнародним (насамперед європейським) вимогам та враховувати кращі

практики провідних зарубіжних країн у цій сфері. Щоб забезпечити успішний в'язничний менеджмент, необхідно: впроваджувати освітні програми, що враховують психологічну, етичну та правову складову підготовки персоналу органів та установ виконання покарань; підвищувати кваліфікацію персоналу на основі практичного досвіду та сучасних методик; сприяти обміну досвідом з іншими європейськими країнами тощо. Втілення в життя названих заходів є запорукою формування й розвитку безпечної, ефективної та гуманної кримінально-виконавчої системи в Україні.

Список використаних джерел

1. Селіванов В. М. Менеджмент. Юридична енциклопедія : в 6 т. / редкол.: Ю. С. Шемшученко (голова редкол.) та ін. Київ : «Українська енциклопедія» ім. М. П. Бажана, 2001. Т. 3. С. 616.
2. Дж. Мактакін. Сучасний в'язничний менеджмент. Київ : К.І.С., 2017. 138 с.
3. Про схвалення Стратегії реформування пенітенціарної системи на період до 2026 року та затвердження операційного плану її реалізації у 2022–2024 роках : розпорядження Кабінету Міністрів України від 16 грудня 2022 р. № 1153-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1153-2022-%D1%80#Text> (дата звернення: 19.05.2025).
4. Європейські пенітенціарні (в'язничні) правила 12.02.1987 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_032#Text (дата звернення: 19.05.2025).
5. Кернякевич-Танасійчук Ю. В. Зарубіжний досвід професійного навчання персоналу органів та установ виконання покарань. *Кримінально-виконавча система України та її роль в розбудові правової і соціальної держави* : матеріали II заочної науково-практичної конференції (Чернігів, 20 квіт. 2018 р.) / гол. ред.: О. М. Тогочинський; Міністерство юстиції України, Академія Державної пенітенціарної служби. Чернігів, 2018. С. 171–175.

УПРАВЛІННЯ В'ЯЗНИЧНИМИ СИСТЕМАМИ: УКРАЇНСЬКИЙ ТА ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД У КОНТЕКСТІ ТРАНСФОРМАЦІЇ ПЕНІТЕНЦІАРНОЇ ПОЛІТИКИ

Володимир НОВОСАД,
викладач криміналістичного
забезпечення та судових експертиз
Національної академії внутрішніх справ;
Анастасія ХОМЕНКО,
здобувачка вищої освіти
Національної академії внутрішніх справ

У сучасних умовах повномасштабної збройної агресії проти України перед пенітенціарною системою постають виклики, що не мають аналогів у новітній історії. Окупація територій, атаки на інфраструктурні об'єкти, ризики

